

Az SZTE Kutatóegyetemi Kiválósági Központ tudásbázisának
kiszélesítése és hosszú távú szakmai fenntarthatóságának megalapozása
a kiváló tudományos utánpótlás biztosításával”

Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszéki Tudományos Diákköri Tanács Kutatásmódszertan alaismeretek kurzus Szeged, 2012. 05.11.

Kocsis-Nagy Zsolt
zsolt.kocsis@ksh.hu

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 projekt

A KURZUS FŐBB TÉMÁI

- Bevezetés a tudományos kutatásba
- Társadalomtudományi elméletalkotás, elmélet és kutatás I.
- A kutatási folyamat megtervezése, költségtervek elkészítése
- A megfigyelés módjai
- Alapsokaság meghatározása, mintavételezés
- Társadalomtudományi elméletalkotás, elmélet és kutatás II.
- Terepkutatás
- Kérdőíves kutatások
- Kérdőív tervezés I.
- Kérdőív tervezés II.
- Adatelemzés I.
- Adatelemzés II.
- Online kutatások
- Tartalomelemzés
- Kutatásmódszertani dilemmák

Különbségek a tudományos kutatásban

- Empirikus kutatás (tapasztalati) - nem-empirikus kutatás (elméleti)
- Laboratóriumi kutatás – terep kutatás
- Kvalitatív kutatás (minőségi) - kvantitatív kutatás (mennyiségi)
- Alkalmazott kutatás – alapvető kutatás (vagy: gyakorlatorientált - elméletorientált)
- Elmélet bizonyítása (hipotézis teszt) – elmélet generálás (feltárás)

Empirikus kutatás (tapasztalati) - nem-empirikus kutatás (elméleti)

Empirikus jelentése: *a valóságban észlelhető*

- Példák a nem-empirikus kutatásra: jog, teológia, filozófia, stb.

Terepkutatás

- Terepkutatás: kutatási adatok gyűjtése a 'külvilágból' (egyetemen kívül)

Kvalitatív kutatás - kvantitatív kutatás

- **Kvantitatív szemléletmód**

- Számolásra és mért adatokra fókuszál és mennyiségben méri a szituációkat és jelenségeket
- Rendszerességeket és szabályszerűségeket keres

- **Kvalitatív szemléletmód**

- Érthető szituációkra fókuszál / jelenségek egy beavatott nézőpontból

Kvalitatív kutatás - kvantitatív kutatás

- A **kvalitatív** módszerek általában mélyebb, árnyaltabb ismeretek megszerzésére irányulnak és viszonylag kis elemszámú mintán történik az adatfelvétel. A kapott eredmények nem számszerűsíthetők, nem mérhetők. A kvalitatív vizsgálatok abban az esetben alkalmazhatók sikeresen, amikor a különböző viselkedésformák, magatartásbeli sajátosságok mozgatórugóit igyekeznek feltárni.
- A **kvantitatív** módszerek azon alapulnak, hogy az emberi hozzáállás, magatartás is mérhető, tehát számszerűsíthető, továbbá az így nyert adatok statisztikai módszerekkel elemezhetők. A fenti megközelítésből adódóan a kvantitatív eljárást megfelelő elemszámú mintán elvégezve, az eredmények megbízhatósága és pontossága meghatározható. A kvantitatív eljárásoknál a mérhetőség követelményének megfelelő standardizált kérdőív alkalmazása szükséges.

A minőségi (kvalitatív) és mennyiségi (kvantitatív) kutatás különbségei

Megnevezés	Minőségi vizsgálat (kvalitatív)	Mennyiségi vizsgálat (kvantitatív)
Cél	megérteni a probléma okait és a motivációkat	meghatározni a mintából nyert adatokat és általánosítani az eredményeket
Minta	kis minta, nem feltétlenül reprezentatív	reprezentatív nagy minta
Adatgyűjtés	nem strukturált	strukturált
Adatelemzés	nem statisztikai	statisztikai
Eredmény	kiinduló probléma megértése	döntési javaslatok

A kvantitatív és kvalitatív szemlélet közti különbség

Mennyire fontos a viselkedése a hallgatóknak az egyetemen?

- Kvalitatív: interjúkészítés, megfigyelni az ő viselkedésüket, stb..
- Kvantitatív: kérdőívet készíteni magatartási, viselkedési állításokkal

Kutatástervezés

- Kutatói kérdés megfogalmazása (probléma azonosítása, újdonsága, jelentősége, önállóság)
- Előzmények vizsgálata
- Hipotézis felállítása
- Kutatási módszerek számbavétele
- A kutatás menetének megtervezése
(idő- és költségigény, ütemezés, forrásbázis felmérése, ajánlások beszerzése)

Költségterv készítése

- Adott keretből való kiindulás vagy TOP-DOWN
- Tevékenységek számbavételéből való kiindulás vagy BOTTOM-UP

AZ EMBERI MEGISMERÉS ÉS A TUDOMÁNY

- Tudásunk jelentős része az egyetértésen (másoktól elfogadott) és a bizalmon múlik.
- Csak egy kis töredék alapul személyes tapasztalaton.

Kétféle valóság van: 1. tapasztalati
2. konszenzuális

A másoktól átvett tudás forrása: a társadalmi örökség (ránk hagyományozott tudás) és a tekintély

HIBÁK A HÉTKÖZNAPI MEGFIGYELÉSBEN

- Pontatlan megfigyelése
- Túláltalánosítás
- Szelektív észlelés
- Hozzáköltés
- Illogikus okoskodás (annyira szerencsétlen vagyok a játékban, hogy most már jönnie kell a szerencsének)
- Elfogultság a megértésben
- A megismerés idő előtti lezárása

Mi a különbség a tudományos és a hétköznapi megismerés között?

A tudományos kutatásban tudatos elhatározás, hogy megfigyelünk, melynek folyamán mindvégig tudatában is vagyunk, hogy azt csináljuk. E közben gondosabbak is vagyunk, mint a hétköznapi megismeréseink során.

Bár a mindennapi életünkben is folyton megfigyeléseket végzünk, de azok öntudatlan, vagy csak félig tudatosak.

A kutatás célja, tárgya

Kutatás célja: új ismeretek (összefüggések, törvényszerűségek) feltárása. Lehet: átfogóbb és szűkebb.

Kutatás tárgya: törvényszerűségek feltárása.

Kutatás metodikája: a tudomány előírásainak megfelelő megismerési folyamat (technikák, eljárások).

Pl.: Az egyetemi hallgatók szociális helyzetének elemzése.

A kutatás általános menete

- 1. Kutatási probléma kiválasztása, meghatározása.**
- 2. A téma szakirodalmának áttekintése, kritikai elemzése.**
- 3. Hipotézisek megfogalmazása.**
- 4. Kutatási stratégiák, módszerek, eszközök kiválasztása.**
- 5. Vizsgálati minta kijelölése.**
- 6. Kutatás megvalósítása.**
- 7. Adatok elemzése, általánosítások, következtetések megfogalmazása.**
- 8. A kutatás eredményeinek tanulmányban való összefoglalása, publikálása.**

Kutatási probléma értékelése

Kutatási probléma értékelése:

- A felvetett és kutatott probléma időszerűségének, gyakorlati jelentőségének stb. eldöntése.
- Döntő fontosságú a probléma pontos megfogalmazása, mely a kutatás részeredményei során módosítható.

Azt a kérdést nevezzük problémának, amely csak behatóbb vizsgálattal, kutatással válaszolható meg.

Kutatási hipotézisek

A kísérlet, felmérés, vagyis a kutatómunka megkezdése előtt a kutató kialakít egy feltételezést arról, hogy mit vár el a kutatástól. E nélkül a kutatás ösztönös, próbálkozás jellegűvé válhat.

A hipotézisben a vizsgálat eredményével kapcsolatos következtetések elfogadhatóságát illetve tarthatatlanságát fogalmazzuk meg.

Hipotézis - a kutatási problémára adott feltételezett válasz, azaz a kutató feltételezéseit kifejező kijelentés, a problémában szereplő változókra, azok kapcsolatára vonatkozóan.

(A jól megfogalmazott hipotézisek a kutatás vezérfonalát alkotják).

A hipotézissel szembeni követelmények

- Rendelkezzen magyarázó erővel, legyen világos, egyértelmű.**
- A változók kapcsolatát pontosan írja le.**
- A hipotézis legyen igazolható vagy elvethető.**
- Igényeljen megvalósítható módszereket eljárásokat.**
- Támaszkodjon a már meglévő ismeretekre.**
- Adjon választ a kiinduló problémára**

Hipotézisek csoportosítása a megfogalmazásuk alapján

- **Null-hipotézis:** - azt feltételezzük, hogy nincs összefüggés a változók között. *(pl. a családi, szakmai kapcsolatok nem hatnak a frissdiplomás elhelyezkedésére).*
- **Alternatív irány nélküli hipotézis:** az összefüggést feltételezzük, de annak irányát nem adjuk meg.
- **Alternatív irányt is kifejező hipotézis:** megjelöljük a változók feltételezett kapcsolatának irányát.
(pl. a családi, szakmai kapcsolatok döntő módon befolyásolják a frissdiplomás elhelyezkedését).

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!